

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA DAMIAN-BURUEANĂ ȘI DAMIAN ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 6773/02)

Hotărâre

Strasbourg

26 mai 2009

Definitivă

26/08/2009

Hotărârea poate suferi modificări de formă.

În cauza Damian-Burueană și Damian împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din: Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura-Sandström, Corneliu Bîrsan, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Ineta Ziemele, Ann Power, *judecători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*, după ce a deliberat în camera de consiliu, la 5 mai 2009, pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 6773/02 îndreptată împotriva României, prin care doi resortisanți ai acestui stat, domnii Marius Damian-Burueană și Viorel Damian („reclamanții”), au sesizat Curtea la 19 decembrie 2001 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Reclamanții sunt reprezentați de Dan Mihai, avocat în București. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamanții pretind, în special, că au fost torturați cu ocazia audierii lor la poliție, că nu au beneficiat de o cale de atac efectivă împotriva agenților statului, că au fost supuși unei

percheziții ilegale și că autoritățile au efectuat o percheziție ilegală la domiciliul celui de-al doilea reclamant.

4. La 24 octombrie 2006, președintele secției a treia a hotărât să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu art. 29 § 3 din convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamanții, frați, s-au născut în 1966 și 1958 și locuiesc în București și, respectiv, Turceni.

A. Incidentul din 29 ianuarie 1995

6. În dimineața zilei de 29 ianuarie 1995, reclamanții au participat la târgul de la Novaci pentru a comercializa produse aduse din Germania. Cu ocazia unui control efectuat de plutonierul adjutant șef C.I., reclamanții nu au prezentat documentele care să ateste proveniența mărfii, iar C.I. a reținut cartea de identitate a celui de-al doilea reclamant. Reclamanții au fost conduși la sediul poliției din Novaci unde au refuzat să predea marfa poliției în absența unui proces-verbal de confiscare. Apoi, aceștia au părăsit sediul poliției, în ciuda opunerii lui C.I.

7. Poliția din Novaci a semnalat incidentul poliției din Turceni.

8. Ajunși la Turceni în cursul după-amiezii, reclamanții se aflau în fața domiciliului celui de-al doilea reclamant. Sergentul major M.M., în civil, s-a apropiat de acesta din urmă și i-a cerut să-l însoțească la sediul poliției locale. Cel de-al doilea reclamant a cerut explicații cu privire la motivele convocării, iar polițistul i-a răspuns că nu le cunoaște și că acționează la ordinul superiorului său. Alți doi polițiști în uniformă, S.T. și locotenentul P.C., au ajuns, de asemenea, la fața locului și i-au cerut celui de-al doilea reclamant să îi însoțească.

9. Părțile au prezentat versiuni diferite privind explicația faptelor care se află la originea rănilor reclamanților și privind tratamentele care le-au fost administrate în arestul poliției.

1. Versiunea reclamanților

10. Primul reclamant le-a reamintit polițiștilor că aceștia trebuiau să îl informeze pe al doilea reclamant cu privire la motivele convocării sale, prin intermediul unei citații. P.C. i-a impus să-i urmeze, atrăgându-i atenția că, în cazul unui refuz, urmau să îl ducă la sediul poliției cu forța. Apoi, acesta l-a lovit cu cotul în piept și cu piciorul în genunchi.

11. Al doilea reclamant le-a răspuns polițiștilor că îi va urma dacă aceștia îi arată o citație în acest sens, iar polițiștii au refuzat. Alți doi oameni îmbrăcați în civil s-au alăturat acestora din urmă. Unul dintre aceștia, D.N., l-a amenințat pe al doilea reclamant și i-a spus că, dacă refuză în continuare, îl va „tăia în două” („*Te dejghin în două*”) și l-a lovit cu pumnul. Ulterior, polițiștii au imobilizat brațele celui de-al doilea reclamant și au rupt, astfel, geaca de piele a acestuia.

12. Polițiștii i-au obligat pe reclamanți să urce în mașina unui civil, C.G.L. P.C. și D.N. au lovit cu pumnii și cu picioarele fața și genunchiul celui de-al doilea reclamant pentru a-l urca în mașină pe acesta. Polițiștii i-au dus pe reclamanți la sediul poliției din Turceni. Pe drum, C.G.L. și D.N. i-au lovit în cap, față și corp, în timp ce M.M. îi ajuta pe agresori să îi imobilizeze pe reclamanți. Un alt polițist, maiorul N.S., care se afla pe scaunul din dreapta șoferului, s-a abținut să intervină pentru a pune capăt violențelor.

2. Versiunea Guvernului

13. Potrivit Guvernului, P.C. nu l-a lovit pe primul reclamant. Al doilea reclamant este singurul care a declarat că P.C. l-a lovit pe primul reclamant, martorii declarând că l-au auzit pe cel de-al doilea reclamant vociferând: „Lăsați-l, de ce l-ai lovit?”.

14. Polițistul D.N., îmbrăcat în civil, a ajuns la fața locului. Acesta l-a lovit cu pumnul pe cel de-al doilea reclamant. Întrucât acesta din urmă refuza să îi însoțească la sediul poliției și să se identifice, polițiștii P.C. și S.T., cu ajutorul martorilor M.I. și D.G., au imobilizat brațele persoanei în cauză pentru a o determina să urce în mașina condusă de civilul C.G.L. Deoarece reclamantul s-a zbatut, geaca de piele a acestuia s-a rupt.

15. Constatând că primul reclamant devenea agresiv verbal și că îi incita pe trecători să constate incidentul, polițiștii M.M. și D.N. au folosit forța pentru a-l determina să urce în mașină și l-au așezat în genunchi, între scaunele din față și din spate ale mașinii. Al doilea reclamant l-a lovit pe polițistul P.C. cu piciorul în abdomen, iar primul reclamant a început să smulgă părul polițistului D.N. Caschetele polițiștilor P.C. și S.T. căzuseră. Pe drum, șoferul C.G.L. a frânat brusc și, cu această ocazie, primul reclamant a căzut în față și s-a lovit la nas de gura de ventilație situată între scaunele din față ale mașinii.

B. Evenimente survenite cu ocazia reținerii reclamanților

16. La 29 ianuarie 1995, polițiștii P.C., S.T., D.N. și M.M. au întocmit un proces-verbal în care se constata că reclamanții au fost chestionați și conduși la sediul poliției, unde al doilea reclamant a fost supus unei percheziții corporale. Acest proces-verbal a fost semnat de martorii C.G.L. și M.I.

17. Potrivit reclamanților, odată ajunși la sediul poliției, polițiștii i-au supus unei percheziții corporale.

18. S-a deschis un dosar de urmărire penală împotriva reclamanților pentru nerespectarea dispozițiilor legale privind importul mărfurilor.

19. În cursul serii, în jurul orei 22.00, potrivit reclamanților, poliția a desfășurat o percheziție la domiciliul celui de-al doilea reclamant, fără mandat din partea procurorului. Din dosar reiese că al doilea reclamant a fost de acord cu percheziția în procesul-verbal întocmit de polițiști pentru chestionare, că a semnat fără să efectueze observații (a se vedea supra, pct. 16).

20. Prin procesul-verbal din 30 ianuarie 1995, Inspectoratul Județean de Poliție Gorj („poliția județeană”) a declanșat urmărirea penală împotriva reclamanților pentru săvârșirea infracțiunii de ultraj cu violență, pe motiv că învinuiții au lovit și au amenințat polițiștii, opunându-se la cererea acestora de a-i însoți la sediul poliției. În aceeași zi, toți polițiștii implicați în incidentul din 29 ianuarie 1995 au redactat rapoarte privind chestionarea reclamanților al căror conținut corespunde versiunii faptelor prezentate de Guvern.

21. Prin două ordonanțe din 30 ianuarie 1995, poliția județeană a decis reținerea reclamanților pentru douăzeci și patru de ore. În aceeași zi, primul reclamant a solicitat în scris să fie interogat în prezența unui avocat și să fie supus unui examen medical. De asemenea, acesta a precizat că, de la sosirea lor la sediul poliției județene, atât lui, cât și fratelui său, li s-au dat drept hrană numai o bucată de salam și pâine, în cursul dimineții, și că, pe timpul nopții, nu au primit apă.

22. Prin decizia din 31 ianuarie 1995, poliția județeană a trimis cauza la Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu-Jiu.

C. Examenele medico-legale la care au fost supuși reclamanții și doi dintre polițiști

23. La 31 ianuarie 1995, procurorul de la Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu-Jiu i-a interograt pe reclamanți cu privire la faptele care le erau imputate. Cu această ocazie, reclamanții au denunțat violențele suportate cu ocazia chestionării și a transportului la sediul poliției județene. Primul reclamant a refuzat să își semneze declarația până când autoritățile urmau să dea curs cererilor sale de a fi supus unui examen medical. Confrunțați cu pasivitatea procurorului, reclamanții susțin că au intrat în greva foamei în acest scop.

24. La 2 februarie 1995, un medic legist l-a examinat pe primul reclamant. Raportul medico-legal redactat cu această ocazie constată mai multe excoriații și echimoze la față, ochi, urechea stângă și genunchiul drept, trei excoriații la piramida nazală, pe fond edematos dureros, precum și o fractură parțială a incisivului superior median stâng. În urma unei radiografii și a unei audiograme, un medic specialist ORL a constatat că primul reclamant prezenta o fractură distală a piramidei nazale și o ușoară hipoacuzie. Concluzia raportului medico-legal este redactată astfel:

„[Primul reclamant] prezintă leziuni traumatiche care ar fi putut fi produse de lovituri cu un corp dur și, de asemenea, zgârieturi, care pot data din 29 ianuarie 1995. Aceste leziuni necesită de la douăsprezece până la paisprezece zile de îngrijiri medicale.”

25. La 6 februarie 1995, al doilea reclamant a fost supus, de asemenea, unui examen medico-legal. Raportul redactat în aceeași zi constată mai multe excoriații și echimoze la ochiul drept, la buza inferioară, precum și la pulpa dreaptă și la gamba stângă.

26. Concluzia raportului medico-legal era aceeași ca cea din raportul din 2 februarie 1995, citat anterior, cu excepția numărului de zile de îngrijiri necesare, și anume de la patru la cinci zile. La 2 februarie 1995, polițiștii P.C. și N.D. au fost, de asemenea, supuși unui examen medico-legal, iar medicul legal a constatat că primul prezenta o echimoză în regiunea epigastrică, pentru care erau necesare o zi sau două de îngrijiri, și că al doilea prezenta o excoriație la tâmpla stângă, pentru care erau necesare două sau trei zile de îngrijiri.

D. Arestarea preventivă a reclamanților și procedura penală introdusă împotriva acestora

27. Prin două ordonanțe din 31 ianuarie 1995, procurorul de la Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu-Jiu a decis arestarea preventivă a reclamanților. Această măsură a fost prelungită până la 23 februarie 1995, dată la care reclamanții au fost puși în libertate.

28. Prin rechizitoriul din 17 februarie 1995, reclamanții au fost trimiși în judecată pentru săvârșirea infracțiunilor de ultraj cu violență, tulburarea liniștii publice și, în ceea ce-l privește pe cel de-al doilea reclamant, pentru conducere fără permis.

29. Prin hotărârea din 8 septembrie 1997, confirmată prin hotărârea definitivă a Curții de Apel București din 10 iunie 1998, Judecătoria București i-a achitat pe reclamanți de toate învinuirile împotriva acestora, pe motiv că faptele imputate nu erau dovedite. Judecătoria a considerat că, din declarațiile martorilor audiați, reieșea că reclamanții nu i-au lovit pe polițiști și nici nu au rostit injurii care să tulbure liniștea publică; din contră, aceștia au fost cei agresați de către polițiști.

E. Ancheta penală inițiată împotriva polițiștilor

30. La 3 februarie 1995, mama reclamanților a sesizat Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Craiova cu o plângere penală împotriva polițiștilor care i-au arestat pe reclamanți la 29 ianuarie 1995 și împotriva civilului C.G.L., denunțând violențele la care au fost supuși reclamanții. Parchetul a deschis o anchetă împotriva polițiștilor pentru arestare

ilegală și cercetare abuzivă și purtare abuzivă și, împotriva C.G.L., pentru loviri și alte violențe.

31. La 30 și 31 ianuarie 1995, au fost audiați martorii M.U. și C.G.L. Polițiștii implicați în incidentul din 29 ianuarie 1995 au fost audiați la 17, 24, 27 februarie și 3 martie 1995. La 6 martie 1995, au fost audiați reclamânții. La 30 martie și 7 aprilie 1995, Parchetul Militar a interograt martorii D.M., soția celui de-al doilea reclamant, și alți opt martori civili. Toate rapoartele întocmite de poliție cu privire la faptele din 29 ianuarie 1995 au fost depuse la dosar.

32. La 2 septembrie și 18 octombrie 1996, primul reclamant a solicitat accelerarea cercetării.

33. Prin decizia din 29 noiembrie 1996, procurorul de la Parchetul de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial București a dispus neînceperea urmăririi penale cu privire la faptele imputate polițiștilor și lui C.G.L., pe motiv că investigațiile desfășurate nu confirmau susținerile reclamânților. În stabilirea faptelor, parchetul a constatat că „cercetarea a continuat pe timpul nopții”.

34. Reclamânții au sesizat Parchetul Militar de pe lângă Curtea Supremă de Justiție cu plângere împotriva deciziei menționate de încetare a urmăririi penale. Aceștia au contestat încadrarea juridică reținută de parchet, susținând că tratamentele la care au fost supuși trebuiau calificate drept tortură, în sensul art. 267¹ C. pen. În afară de aceasta, reclamânții s-au plâns de faptul că parchetul nu s-a pronunțat cu privire la toate faptele imputate polițiștilor, în special cu privire la faptul că polițiștii care i-au reținut și care au percheziționat domiciliul celui de-al doilea reclamant cu încălcarea dispozițiilor legale relevante s-au făcut vinovați de arestare ilegală, de cercetare abuzivă și de abuz de autoritate.

35. Prin decizia din 20 iulie 1999, Parchetul Militar de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a confirmat neînceperea urmăririi penale din 29 noiembrie 1996.

36. La 13 decembrie 2000, reclamânții au sesizat Procurorul general al României cu o plângere împotriva deciziilor din 29 noiembrie 1996 și 20 iulie 1999. La 25 iunie 2001, procurorul de la Parchetul Militar de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a admis parțial plângerea reclamânților, reținând că reieșea, din documentele aflate la dosar, că polițiștii N.S., P.C. și D.N. „s-au făcut vinovați” de săvârșirea infracțiunii de purtare abuzivă, iar C.G.L. de loviri și alte violențe. Cu toate acestea, procurorul a decis să nu inițieze urmărirea penală, deoarece acțiunea publică era prescrisă. Acesta a hotărât, de asemenea, că N.S. era superiorul ierarhic al celorlalți polițiști și că, prin comportamentul său, acesta a încurajat actele de violență în loc să le pună capăt. În afară de aceasta, parchetul a confirmat neînceperea urmăririi penale în ceea ce îi privea pe M.M. și S.T., și a constatat temeinicia încetării urmăririi penale în ceea ce privește infracțiunile de arestare ilegală și cercetare abuzivă.

37. Primul reclamant a contestat această decizie, invocând că tratamentele la care i-au supus polițiștii trebuiau calificate drept tortură, faptă față de care acțiunea penală nu era prescrisă, și că percheziția efectuată la domiciliul celui de-al doilea reclamant era ilegală în măsura în care a avut loc la ora 22.00. La 13 august 2001, Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție a respins plângerea. În ceea ce privește percheziția domiciliară, parchetul a reținut că polițiștii au efectuat o percheziție legală cu consimțământul celui de-al doilea reclamant și că nu exista nici o dovadă că percheziția a fost efectuată la ora 22.00.

38. La 20 decembrie 2001, întemeindu-se pe decizia nr. 486 din 2 decembrie 1997 a Curții Constituționale, în temeiul căreia actele procurorului puteau fi supuse controlului instanțelor, reclamânții au sesizat Tribunalul Militar Teritorial București cu o plângere împotriva deciziilor de neîncepere a urmăririi penale pronunțate în speță. Aceștia au solicitat instanței să dispună trimiterea în judecată a polițiștilor și a lui C.G.L. pentru tortură, arestare ilegală și cercetare abuzivă, precum și pentru abuz de autoritate.

39. Prin hotărârea din 29 mai 2002, Tribunalul Militar Teritorial București a respins ca nefondată plângerea reclamanților, considerând că acțiunea penală era prescrisă în ceea ce privește infracțiunile de purtare abuzivă și loviri și alte violențe și că încadrarea ca tortură nu putea fi reținută în speță.

40. Reclamanții au formulat recurs împotriva acestei hotărâri. Prin hotărârea din 11 februarie 2003, Curtea Militară de Apel București a admis recursul reclamanților. Considerând că acțiunea penală nu era prescrisă în ceea ce privește infracțiunea de tortură, instanța a anulat rezoluțiile atacate și a dispus ca parchetul să înceapă urmărirea penală împotriva polițiștilor și a lui C.G.L.

41. La 18 iulie 2003, procurorul Parchetului de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial București i-a informat pe reclamanți că nu era în măsură să pună în aplicare hotărârea din 11 februarie 2003, din moment ce decizia inițială de neîncepere a urmăririi penale fusese confirmată de către procurorii superiori. La 19 ianuarie 2004, reclamanții au sesizat Parchetul de pe lângă Curtea Militară de Apel București cu o plângere împotriva refuzului parchetului de a începe urmărirea penală.

42. În urma unei modificări a normelor privind competența parchetelor și a instanțelor militare, cauza a fost trimisă în fața instanțelor de drept comun. Prin decizia din 23 aprilie 2004, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova a dispus neînceperea urmăririi penale, pe motiv că prescrierea acțiunii publice a intervenit pentru toate infracțiunile denunțate de către reclamanți, inclusiv pentru abuz de autoritate și tortură.

43. Prin hotărârea din 11 iulie 2005, la recursul reclamanților, Curtea de Apel Craiova a anulat parțial rezoluția de neîncepere a urmăririi penale a parchetului. Aceasta a considerat că, în speță, cursul prescripției a fost întrerupt și că, deoarece prescrierea specială a acțiunii publice nu intervenise încă în ceea ce privește infracțiunea de tortură, parchetul trebuia, prin urmare, să stabilească dacă elementele constitutive ale acestei infracțiuni erau întrunite în speță. Cauza a fost din nou trimisă Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Craiova.

44. La 1 august 2005, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova a dispus neînceperea urmăririi penale, pe motiv că tratamentul aplicat reclamanților nu le provocase acestora suferințe de o asemenea intensitate astfel încât calificarea drept tortură să poată fi reținută, și pe motiv că intervenise prescrierea acțiunii publice.

45. În urma plângerii reclamanților, prin hotărârea din 20 februarie 2007, Tribunalul Gorj a confirmat neînceperea urmăririi penale din 1 august 2005, precitată. Reclamanții au formulat recurs, care, în mai 2007, era pe rolul instanțelor naționale. Părțile nu au informat Curtea cu privire la rezultatul acestui recurs.

F. Refuzul parchetului general de a permite reclamanților să facă copii de materialul de urmărire penală

46. La 23 octombrie 2001, primul reclamant a solicitat procurorului-șef al Parchetului Militar de pe lângă Curtea Supremă de Justiție să îi permită să studieze materialul de urmărire penală privind cercetarea împotriva polițiștilor și să facă copii ale acestuia, astfel încât reclamanții să își poată susține cererea pe care doreau să o înainteze Curții. La 14 noiembrie 2001, Parchetul de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial București l-a informat că putea să studieze materialul de urmărire penală, dar că reglementările interne ale Parchetului interziceau facerea de copii ale acestuia.

G. Acțiuni în daune-interese pentru arestare „nelegală”

1. Primul reclamant

47. La 15 iunie 1999, primul reclamant a introdus în fața Tribunalului București o acțiune în temeiul art. 504 C. proc. pen., prin care a solicitat suma de 150 000 dolari americani

(„USD”) cu titlu de prejudiciu moral și suma de 50 000 USD cu titlu de prejudiciu material, prejudicii cauzate ca urmare a faptului că a fost arestat nelegal de la 29 ianuarie până la 23 februarie 1995.

48. Prin hotărârea din 5 iulie 2001, Tribunalul București a admis cererea acestuia și i-a acordat 150 000 USD cu titlu de daune-interese pentru prejudiciu moral.

49. Părțile din procedură au formulat apel. Prin hotărârea din 15 noiembrie 2001, Curtea de Apel București a admis apelul Ministerului Finanțelor și apelul parchetului. Aceasta a hotărât că existența prejudiciului pretins de către primul reclamant ca urmare a arestării sale și a cercetării penale nejustificate era evidentă și că era de competența instanțelor, pe baza probelor administrate, să stabilească amploarea prejudiciului. Întemeindu-se pe declarațiile martorilor și pe probele scrise depuse la dosar din care rezulta că, pe parcursul procesului, primul reclamant ajunsese să își exercite meseria de avocat și că era în plină ascensiune profesională, Curtea de Apel a redus valoarea daunelor-interese la 10 000 USD.

50. Prin hotărârea din 28 mai 2002, Curtea Supremă de Justiție a respins recursul primului reclamant împotriva hotărârii citate anterior ca fiind nefondat.

2. Al doilea reclamant

51. La 10 iunie 1999, în temeiul art. 504 C. proc. pen., al doilea reclamant a sesizat Tribunalul București cu o acțiune în repararea prejudiciului material și moral cauzat ca urmare a arestării sale ilegale. Acesta a evaluat prejudiciul la 150 000 USD.

52. Prin hotărârea din 30 iunie 2000, Tribunalul București a admis parțial acțiunea acestuia și i-a acordat 100 000 USD cu titlu de prejudiciu moral cauzat ca urmare a arestării sale nejustificate și 12 183 487 lei românești cu titlu de prejudiciu material.

53. În urma casării cu trimitere datorată faptului că instanța care s-a pronunțat în apel omisese să examineze toate argumentele reclamantului, prin hotărârea din 15 iunie 2004, Curtea de Apel București a redus la 30 000 USD valoarea daunelor-interese acordate celui de-al doilea reclamant pentru repararea prejudiciului moral cauzat ca urmare a arestării ilegale a acestuia.

54. Părțile au formulat recurs. Cu ocazia primei ședințe de judecată din fața Înaltei Curți de Casație și Justiție din 25 noiembrie 2005, cauza a fost amânată până la 10 martie 2006, pe motiv că parchetul nu depusese la dosar motivele de recurs. Prin hotărârea din 16 iunie 2006, Înalta Curte de Casație și Justiție a casat hotărârea din 15 iunie 2004, citată anterior, în ceea ce privește partea referitoare la prejudiciul material pentru lipsă de motivare, și a trimis cauza la instanța de apel.

55. Prin hotărârea din 7 martie 2007, Curtea de Apel București, întemeindu-se pe unul din cele două rapoarte de expertiză efectuate în speță, a acordat reclamantului suma de 43 168,11 EUR reprezentând salariul acestuia pe perioada cuprinsă între 29 ianuarie 1995 și 28 martie 1998 și suma de 65 254 791 ROL reprezentând cheltuielile legate de deplasarea pentru participarea la proces și de valoarea bunurilor distruse. În urma recursului formulat de Ministerul Finanțelor, prin hotărârea definitivă din 26 februarie 2008, Înalta Curte de Casație și Justiție a confirmat hotărârea din 7 martie 2007, citată anterior.

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

56. În ceea ce privește actele de violență comise de agenții de ordine publică împotriva persoanelor particulare, principalele reglementări interne, și anume art. relevante C. pen., sunt descrise în cauza *Velcea împotriva României* [(dec.), nr. 60957/00, 23 iunie 2005].

57. Art. 246 C. pen., care pedepsește abuzul de autoritate împotriva persoanelor de drept privat, se citește după cum urmează:

„Fapta funcționarului public, care, în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu, cu știință, nu îndeplinește un act ori îl îndeplinește în mod defectuos și prin aceasta cauzează o vătămare intereselor legale ale unei persoane se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani.”

58. Partea relevantă a art. 10 C. proc. pen., referitoare la situațiile care împiedică declanșarea și exercitarea acțiunii publice, se citește după cum urmează, la momentul faptelor:

„(1) Acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare, iar când a fost pusă în mișcare nu mai poate fi exercitată dacă: [...]

g) a intervenit amnistia sau prescripția ori decesul făptuitorului [...]

59. În ceea ce privește statutul procurorilor militari și al polițiștilor, principalele reglementări interne relevante, și anume dispozițiile Legii nr. 54 din 9 iulie 1993 pentru organizarea instanțelor și parchetelor militare și ale Legii nr. 26 din 12 mai 1994 privind organizarea și funcționarea Poliției Române, sunt descrise în cauza *Barbu Anghelescu împotriva României* (nr. 46430/99, pct. 40-43, 5 octombrie 2004).

60. În ceea ce privește acțiunea în despăgubiri în cazul arestării „ilegale”, dispozițiile relevante ale Codului de procedură penală sunt descrise în cauza *Stoianova și Nedelcu împotriva României* [(dec.), nr. 77517/01 și 77722/01, 3 februarie 2004].

61. În ceea ce privește perchezițiile domiciliare, conform art. 101 C. proc. pen., aplicabil la momentul faptelor, organele de cercetare penală pot efectua percheziții domiciliare numai în baza unei autorizații a procurorului, cu excepția cazului în care persoana în cauză consimte în scris la desfășurarea percheziției în absența unei astfel de autorizații sau în cazul unei infracțiuni flagrante. Percheziția domiciliară efectuată de organele de cercetare penală trebuie să se deruleze între orele 6.00 – 20.00, cu excepția infracțiunii flagrante; percheziția începută între orele 6.00 – 20.00 poate continua după orele 20 (art. 103 C. proc. pen.). Art. 105, 108 și 109 C. proc. pen. indică obligația autorităților de a întocmi un proces-verbal și de a se limita la confiscarea obiectelor care au o legătură cu infracțiunea urmărită, adăugând că aceste obiecte fie se anexau apoi la dosar, dacă constituiau probe, fie erau restituite persoanei în cauză.

62. Art. 27 alin. (3) și (4) din Constituție, astfel cum era în vigoare la momentul faptelor, este, de asemenea, relevant:

„(3) Percheziția se dispune de judecător și se efectuează în condițiile și în formele prevăzute de lege.

(4) Perchezițiile în timpul nopții sunt interzise, în afară de cazul infracțiunilor flagrante.”

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA OBIECTUL LITIGIULUI

63. Invocând art. 3 din convenție, reclamantii se plâng de relele tratamente aplicate de către polițiști la 29 ianuarie 1995, pe care le califică drept tortură. Din punct de vedere al art. 3, coroborat cu art. 13 și 6 § 1 din convenție, aceștia se plâng de ineficiența anchetei desfășurate de către autoritățile interne cu privire la acuzațiile reclamantilor privind rele tratamente. Aceștia subliniază că, datorită lipsei de independență și de imparțialitate a procurorilor care au desfășurat ancheta împotriva polițiștilor, precum și a duratei acesteia, acțiunea publică împotriva polițiștilor a fost prescrisă. Din punct de vedere al art. 6 § 1, reclamantii se plâng de refuzul Parchetului de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial București de a executa hotărârea din 11 februarie 2003 a Curții Militare de Apel București.

64. Curtea consideră că problemele ridicate în speță trebuie examinate din punctul de vedere material și procedural al art. 3 (a se vedea, în special, *Fahriye Çalışkan împotriva*

Turciei, nr. 40516/98, pct. 45, 2 octombrie 2007, *Ölmez împotriva Turciei*, nr. 39464/98, pct. 67, 20 februarie 2007 și *Cobzaru împotriva României*, nr. 48254/99, pct. 75, 26 iulie 2007).

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 3 DIN CONVENȚIE

65. Reclamanții invocă art. 3, redactat după cum urmează:

„Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

A. Cu privire la admisibilitate

66. Curtea constată că aceste capete de cerere nu sunt în mod vădit nefondate în sensul art. 35 § 3 din convenție. De asemenea, Curtea subliniază că acestea nu prezintă nici un alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarate inadmisibile.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

67. Reclamanții consideră că au fost victimele unor acte de tortură din partea polițiștilor. Prezentând certificate medicale, aceștia subliniază că instanțele naționale au recunoscut că polițiștii erau „răspunzători” pentru toate leziunile lor. În plus, civilul C.G.L. l-a agresat pe primul reclamant împreună cu polițistul N.S., în timp ce persoana în cauză se afla în custodia agenților statului.

68. Reclamanții reamintesc faptul că li s-a cauzat o traumă psihică, precum și suferințe fizice. În plus, aceștia nu au primit hrană și apă la sediul poliției și nu au avut acces imediat la îngrijirile medicale, fiind constrânși să facă greva foamei pentru a fi supuși unui examen medical. Reclamanții consideră, de asemenea, că, datorită duratei anchetei și a lipsei de imparțialitate a parchetului, nu au beneficiat de o anchetă efectivă. În cele din urmă, aceștia subliniază că art. 504 C. proc. pen. are ca obiect acordarea de despăgubiri numai în cazul unei privări de libertate nelegale și nu se referă la tratamentele inumane sau la tortură.

69. Guvernul admite că anumite leziuni ușoare ar fi putut fi inerente imobilizării reclamanților și impuse de comportamentul acestora. Guvernul subliniază că, potrivit declarațiilor polițiștilor, reclamanții au exercitat acte de violență împotriva lor, după cum dovedește, de altfel, raportul medico-legal al lui P.C. Guvernul observă că C.G.L. nu era angajat în poliția locală și că reclamantul putea sesiza direct instanțele naționale cu o plângere penală împotriva lui. În ceea ce privește fractura piramidei nazale a primului reclamant, aceasta a fost cauzată printr-o frână bruscă în timpul mersului și nu prin acte de violență din partea lui C.G.L.

70. Guvernul constată că s-a deschis imediat o anchetă de către autorități care au audiat reclamanții, polițiștii și mai mulți martori. Potrivit acestuia, dacă, în urma cercetării efective, autoritățile au constatat imposibilitatea stabilirii culpabilității acuzaților, statul nu poate fi constrâns să-și asume responsabilitatea, având în vedere că este vorba despre o obligație de mijloace și nu de rezultat. În cele din urmă, acesta constată că, în urma recursului formulat de către reclamanți în temeiul art. 504 C. proc. pen., acestora le-a fost reparat prejudiciul.

2. Motivarea Curții

71. Curtea subliniază că Guvernul nu contestă că reclamanții au fost răniți în timpul chestionării. Cu toate acestea, reclamanții și Guvernul au prezentat versiuni divergente ale

modului în care au fost produse aceste răni constatate la reclamânți (a se vedea supra, pct. 10 - 15).

72. Curtea va examina episodul privind chestionarea în litigiu și caracterul efectiv al anchetei privind plângerea reclamânților, având în vedere principiile consacrate în materie de interdicție a relor tratamente din partea agenților statului (a se vedea, printre altele, *Cobzaru* citată anterior, pct. 60 și 64-65, *Bursuc împotriva României*, nr. 42066/98, pct. 80 și 101, 12 octombrie 2004, precum și trimiterile din acestea).

73. Curtea constată că, din rapoartele de expertiză medico-legală redactate la câteva zile de la arestarea acestora, reiese că primul reclamant prezenta mai multe excoriații și echimoze la față, ochi, urechea stângă și genunchiul drept, trei excoriații la piramida nazală, pe fond edematos dureros, o fractură parțială a incisivului superior median stâng, o fractură distală a piramidei nazale și o ușoară hipoacuzie. Al doilea reclamant prezenta mai multe excoriații și echimoze la ochiul drept, la buza inferioară, precum și la pulpa dreaptă și la gamba stângă. Rapoartele de expertiză au stabilit că aceste răni au putut fi cauzate la 29 ianuarie 1995.

74. În primul rând, Curtea constată că reclamânții, acuzați de ultraj cu violență, au fost achitați prin hotărârea definitivă din 10 iunie 1998 a Curții de Apel București. În cadrul acestei proceduri, instanțele naționale au hotărât că, din declarațiile martorilor audiați, reieșea că reclamânții nu i-au lovit pe polițiști și nici nu au rostit injurii care să tulbure liniștea publică; din contră, aceștia au fost ei înșiși agresați de către polițiști.

75. Curtea consideră că, ținând seama de natura și de gravitatea lor, leziunile constatate la reclamânți intră în domeniul de aplicare a art. 3 din convenție. În aceste circumstanțe, Guvernul este cel care trebuie să demonstreze, cu ajutorul unor argumente convingătoare, că aceste leziuni sunt rezultate în urma recursului la forță, impus de comportamentul reclamânților, și că acest recurs la forță nu a fost excesiv (a se vedea *Rehbock împotriva Sloveniei*, nr. 29462/95, pct. 72, CEDO 2000-XII).

76. Curtea reamintește, mai întâi, că atunci când o persoană este reținută, polițiștii au obligația de a consemna de îndată sau în cel mai scurt termen și cât de precis posibil orice semn vizibil al unui traumatism suferit recent de această persoană (a se vedea, *mutatis mutandis*, hotărârea *Timurtaş împotriva Turciei*, nr. 23531/94, pct. 105, CEDO 2000-VI). O asemenea măsură ar fi fost de natură, în primul rând, să permită o anchetă eficientă și, în al doilea rând, să elibereze polițiștii de orice responsabilitate directă în ceea ce privește originea rănilor respective.

77. În speță, Curtea observă că, în procesul-verbal întocmit de către polițiști în urma chestionării reclamânților, nu există nici o descriere precisă a rănilor persoanelor în cauză și nici o referire la incidentul cauzat de pretinsa frânare bruscă (*a contrario Cengiz Sarıkaya împotriva Turciei*, nr. 38870/02, pct. 56, 20 mai 2008). Numai în rapoartele lor din 30 ianuarie 1995 (a se vedea supra, pct. 20), atunci când reclamânții au fost anchetați pentru ultraj, polițiștii au declarat că arestarea persoanelor în cauză a impus folosirea forței și că primul reclamant a fost rănit în urma unei frânări bruște în timpul mersului. Or, medicul care a examinat reclamânții câteva zile mai târziu a putut să constate că reclamânții prezentau răni evidente care ar fi putut fi remarcate ușor de către polițiști, astfel încât aceștia să facă mențiunile necesare în procesul-verbal.

78. În plus, Curtea constată că civilul C.G.L. l-a agresat pe primul reclamant în timp ce acesta din urmă se afla în mașină, înconjurat de polițiști și aflat în custodia acestora. În plus, în decizia sa din 25 iunie 2001, la momentul stabilirii faptelor, parchetul a reținut că polițistul N.S. a consimțit, prin pasivitatea sa, la un comportament agresiv împotriva reclamânților. În această privință, Curtea reamintește că, dacă autoritățile unui stat contractant aprobă, formal sau tacit, actele persoanelor particulare care încalcă, în detrimentul altor persoane particulare aflate sub jurisdicția sa, drepturile garantate de convenție, responsabilitatea statului respectiv este angajată în temeiul convenției [*mutatis mutandis*, *Ilașcu și alții împotriva Moldovei și Rusiei* (MC), nr. 48787/99, pct. 318, CEDO 2004-VII, *Ay împotriva Turciei*, nr. 30951/96,

pct. 55, 22 martie 2005, *Mahmut Kaya împotriva Turciei*, nr. 22535/93, pct. 115, CEDO 2000-III și *Pantea împotriva României* nr. 33343/96, pct. 189-190, CEDO 2003-VI]

79. În ciuda rănilor, autoritățile au așteptat mai multe zile înainte să le asigure reclamantilor examenul medical din partea unui medic (a se vedea supra, pct. 24-25) și aceasta numai în urma insistenței acestora din urmă. Într-adevăr, procurorul care a audiat reclamantii la 31 ianuarie 1995 nu a dispus examinarea medicală a persoanelor în cauză, în ciuda urmelor de violență vizibile pe care le aveau (a se vedea supra, pct. 23). Or, dreptul de a fi examinat de către un medic constituie o garanție eficientă în descoperirea și prevenirea relelor tratamente care riscă să fie aplicate persoanelor arestate (*Algür împotriva Turciei*, nr. 32574/96, pct. 44, 22 octombrie 2002), precum și o condiție pentru desfășurarea unei anchete efective (a se vedea *Ay* citată anterior, pct. 58).

80. Aceste circumstanțe, în afară de presupunerile pe care le conferă Guvernului în ceea ce privește punctul de vedere material al art. 3 (a se vedea, printre multe altele, *Türkmen împotriva Turciei*, nr. 43124/98, pct. 43, 19 decembrie 2006), dispun *a fortiori* ca autoritățile competente să desfășoare o anchetă care să permită stabilirea faptelor, precum și identificarea și pedepsirea persoanelor răspunzătoare (*ibidem*, pct. 51). În această privință, Curtea reafirmă că, atunci când un agent al statului este acuzat de infracțiuni grave care implică tratamente contrare art. 3, nu este acceptabil, în principiu, ca desfășurarea și finalizarea unor asemenea procese să fie împiedicate, printre altele, de prescripția penală, ca urmare a tergiversărilor judiciare incompatibile cu cerința de celeritate și de diligență rezonabilă, implicită în acest context (a se vedea, *Okkalı împotriva Turciei*, nr. 52067/99, pct. 65 și 66, 17 octombrie 2006 și *Huseyin Simsek împotriva Turciei*, nr. 68881/01, pct. 67, 20 mai 2008).

81. În speță, Curtea consideră că durata cercetării penale declanșate împotriva polițiștilor și a civilului C.G.L. dovedește o pasivitate contrară cerințelor de celeritate în materie. Această anchetă s-a desfășurat pe parcursul a mai mult de doisprezece ani, ceea ce a determinat prescripția acțiunii penale pentru toate infracțiunile și faptele penale imputate învinuiților. Or, din documentele prezentate Curții, reiese că toți martorii au fost audiați în 1995, dosarul fiind ulterior trimis între diferitele instanțe și parchete. Curtea constată, de asemenea, refuzul parchetului militar, timp de peste un an, de a executa hotărârea din 11 februarie 2003 a Curții Militare de Apel București care dispunea ca parchetul să declanșeze urmărirea penală împotriva polițiștilor și a lui C.G.L. (a se vedea supra, pct. 41). Guvernul nu a furnizat Curții nici o justificare convingătoare pentru o asemenea atitudine din partea autorităților.

82. În plus, ancheta a fost efectuată între anii 1995 – 2004 de către parchetul militar, a cărui independență față de polițiști poate fi pusă la îndoială ținând seama de reglementările naționale în vigoare la data faptelor (*Barbu Anghelescu împotriva României*, nr. 46430/99, pct. 67-70, 5 octombrie 2004 și *Bursuc*, citată anterior, pct. 101). Transferul ulterior al cauzei în fața instanțelor civile nu a putut avea consecințe importante asupra anchetei în măsura în care acțiunea penală era deja prescrisă.

83. În cele din urmă, Curtea observă că reclamantii au obținut o reparație pecuniară în temeiul art. 504 C. proc. pen. care se referă la acordarea de despăgubiri în cazul arestării ilegale. Examinând textele hotărârilor respective, Curtea consideră că instanțele naționale nu au intenționat să repare prejudiciul reclamantilor ca urmare a actelor de violență cauzate de agenții statului la momentul chestionării. Deși instanțele naționale au făcut referire, într-adevăr, la suferințele fizice și psihice ale reclamantilor în legătură cu arestarea, acestea nu au analizat deloc actele agenților statului și violențele din 29 ianuarie 1995 (*a contrario Temeșan împotriva României*, nr. 36293/02, pct. 45, 10 iunie 2008).

84. Ținând seama de caracterul sever al leziunilor suferite de reclamantii, Curtea consideră că Guvernul nu a furnizat argumente convingătoare sau credibile care să poată contribui la explicarea sau la justificarea gradului de forță utilizat pe parcursul arestării. Această folosire a

forței a avut drept consecință leziuni care au cauzat în mod incontestabil reclamanților suferințe importante care, deși nu pot fi calificate drept tortură, se interpretează ca un tratament contrar art. 3. Curtea constată că tratamentul la care au fost supuși reclamanții, precum și lipsa cercetării aprofundate și efective cu privire la acuzațiile credibile ale persoanelor în cauză sunt contrare art. 3.

Prin urmare, a fost încălcat art. 3 din convenție din punct de vedere material și procedural.

III. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 5 § 5 DIN CONVENȚIE

85. Reclamanții pretind, în esență, o încălcare a art. 5 pct. 5 din convenție, redactat după cum urmează:

„Orice persoană care este victima unei arestări sau a unei dețineri în condiții contrare dispozițiilor acestui art. are dreptul la reparații.”

Cu privire la admisibilitate

1. Argumentele părților

86. Reclamanții estimează că sumele acordate cu titlu de prejudiciu moral pentru o arestare ilegală de douăzeci și șase de zile (și anume, de la 29 ianuarie până 23 februarie 1995), suma de 10 000 USD și, respectiv, 30 000 USD, sunt insuficiente în raport cu gravitatea încălcării dreptului acestora la libertate și la securitate. Aceștia subliniază că, ținând seama de lipsa criteriilor unitare și previzibile utilizate de către instanțele naționale, acțiunea întemeiată pe art. 504 C. proc. pen. nu constituie o cale de atac care corespunde cerințelor de la art. 5 pct. 5 din convenție. În această privință, reclamanții subliniază că acțiunile lor respective, întemeiate pe aceleași probe, au condus la soluționări complet diferite.

87. Guvernul subliniază că art. 504 C. proc. pen. dă naștere unui drept subiectiv care poate fi sancționat în justiție în vederea obținerii unei reparații pentru o privare de libertate contrară art. 5 din convenție. Acesta constată că acțiunea respectivă este eficientă, suficientă și accesibilă și că sumele acordate reclamanților sunt în conformitate cu jurisprudența Curții în materie.

2. Motivarea Curții

88. Curtea constată că reclamanții au obținut o despăgubire pentru arestarea lor, calificată drept „ilegală” de către instanțele naționale sesizate cu privire la cererea lor de reparație. Aceasta observă, de asemenea, că reiese în mod clar din motivele deciziilor instanțelor naționale care le-au admis cererile că acestea au luat efectiv în considerare pretinsa încălcare a demnității lor și suferințele cauzate de arestare.

89. În măsura în care reclamanții pretind nerespectarea dreptului lor la reparații, în temeiul art. 5 pct. 5 citat anterior, ca urmare a sumei insuficiente a daunelor-interese acordate, Curtea reamintește că dispoziția citată anterior nu dă dreptul la o anumită sumă cu titlu de reparație [Stoianova și Nedelcu împotriva României (dec.), nr. 77517/01 și 77722/01, 3 februarie 2004]. Curtea consideră că sumele acordate de către instanțele interne, deși mai mici decât cele solicitate de către reclamanți, sunt rezonabile, având în vedere circumstanțele și jurisprudența Curții în materie (a se vedea, printre altele, *Castraveț împotriva Moldovei*, nr. 23393/05, 13 martie 2007, *D.P. împotriva Poloniei*, nr. 34221/96, 20 ianuarie 2004, *G.K. împotriva Poloniei*, nr. 38816/97, 20 ianuarie 2004, *Beet și alții împotriva Regatului Unit*, nr. 47676/99, 58923/00, 58927/00, 61373/00 și 61377/00, 1 martie 2005 și *Asenov împotriva Bulgariei*, nr. 42026/98, 15 iulie 2005) și nu permite să se concluzioneze că instanțele au transformat dreptul garantat prin art. 5 pct. 5 din convenție într-un drept „teoretic sau

iluzoriu” [*Attard împotriva Maltei* (dec.), nr. 46750/99, 28 septembrie 2000 și *Stoianova și Nedelcu*, citată anterior].

90. În cele din urmă, Curtea constată că faptul că instanțele naționale au acordat în situații similare reparații de valori diferite, dar care rămân cel puțin echivalente cu cele pe care Curtea le-ar fi acordat în asemenea situații, nu are incidență asupra prezentei cauze (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Temeșan*, citată anterior, pct. 48).

91. Rezultă că acest capăt de cerere este în mod vădit nefondat și trebuie respins în temeiul art. 35 § 3 și 4 din convenție.

IV. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 § 1 DIN CONVENȚIE

92. Al doilea reclamant se plânge de durata acțiunii în despăgubiri întemeiate pe art. 504 C. proc. pen. și invocă art. 1 din convenție, al cărei părți relevante sunt redactate după cum urmează:

„Orice persoană are dreptul la judecarea [...] într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...]”

A. Cu privire la admisibilitate

93. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din convenție. De asemenea, Curtea subliniază că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

94. Reclamantul consideră că durata procedurii nu este rezonabilă și că este în întregime imputabilă autorităților.

95. Guvernul consideră că durata procedurii se datorează complexității cauzei și comportamentului reclamantului, deoarece nu există în speță perioade de inactivitate imputabile autorităților.

2. Motivarea Curții

96. Curtea consideră că perioada care trebuie luată în considerare a început la 10 iunie 1999, dată la care reclamantul a introdus acțiunea, și s-a încheiat la 28 februarie 2008, prin respingerea recursului formulat de Ministerul Finanțelor de către Înalta Curte de Casație și Justiție. Prin urmare, aceasta a durat opt ani, opt luni și optsprezece zile, cauza fiind examinată de cinci instanțe de trei grade diferite. Or, Curtea s-a pronunțat de mai multe ori în cauze ce au ridicat probleme similare celei din prezenta speță și a constatat nerespectarea „termenului rezonabil”, ținând seama de criteriile rezultate din jurisprudența sa consacrată în materie [a se vedea, printre multe altele, *Frydlender împotriva Franței* (MC), nr. 30979/96, pct. 43-45, CEDO 2000-VII și *Gorou împotriva Greciei (nr. 2)* (MC), nr. 12686/03, pct. 24 și 46, 20 martie 2009].

97. În speță, este suficient pentru Curte să constate că speța a fost trimisă de două ori în fața instanței de apel, ca urmare a omisiunilor Curții de Apel de a examina sau de a furniza motive ca răspuns la susținerile reclamantului. În afară de aceasta, trimiterea cauzei putea continua la infinit, întrucât nici o dispoziție legală nu putea să îi pună capăt (*Ispan împotriva*

României, nr. 67710/01, pct. 45, 31 mai 2007 și *Wierciszewska împotriva Poloniei*, nr. 41431/98, 25 noiembrie 2003, pct. 46). În plus, Curtea observă că speța a fost timp de mai mult de un an și cinci luni pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție (a se vedea supra, pct. 54), fără să fie furnizată vreo justificare de către Guvern pentru inactivitatea autorităților pe parcursul acestei perioade. Or, potrivit Curții, instanțele naționale ar fi trebuit să acționeze cu mai multă promptitudine, ținând seama de obiectul litigiului care se referea la o reparație ca urmare a unei arestări ilegale.

98. După ce a examinat toate datele ce i-au fost prezentate, pe baza jurisprudenței în materie, Curtea consideră că, în speță, durata procedurii în litigiu nu răspunde cerinței de „termen rezonabil”.

Prin urmare, a fost încălcat art. 6 § 1 din convenție.

V. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 8 DIN CONVENȚIE

99. Reclamantii pretind o încălcare a dreptului lor la respectarea vieții private, garantat de art. 8 din convenție, ca urmare a percheziției corporale efectuate la 29 ianuarie 1995. Din punct de vedere al aceluiași articol, singur și coroborat cu art. 13 din convenție, al doilea reclamant se plânge de o încălcare a dreptului său la respectarea domiciliului ca urmare a percheziției care s-a desfășurat în seara zilei de 29 ianuarie 1995.

100. Curtea se va pronunța cu privire la problema principală ridicată din punct de vedere al art. 8 din convenție, considerând că nu se impune o examinare separată a capătului de cerere întemeiat pe art. 8 coroborat cu art. 13 din convenție (*mutatis mutandis*, *Kamil Uzun împotriva Turciei*, nr. 37410/97, pct. 64, 10 mai 2007). Art. 8 din convenție se citește după cum urmează:

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirii faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

A. Cu privire la admisibilitate

Cu privire la excepția Guvernului întemeiată pe neepuizarea căilor de atac interne pentru percheziția corporală

101. Guvernul constată că nu există nici o probă în dosar potrivit căreia primul reclamant a fost supus unei percheziții corporale la 29 ianuarie 1995. În plus, reclamantii au sesizat autoritățile naționale numai cu o plângere împotriva percheziției domiciliare și nu împotriva percheziției corporale.

102. Reclamantii consideră că au denunțat în mod implicit abuzurile întemeiate pe percheziția corporală, în esență, în plângerea lor penală privind purtarea abuzivă a polițiștilor, care include în mod evident percheziția abuzivă. Aceștia adaugă că nu au beneficiat de o cale de atac efectivă în măsura în care plângerea lor nu a fost definitiv soluționată.

103. Curtea observă că reclamantii au sesizat instanțele naționale cu o plângere penală împotriva polițiștilor implicați în evenimentele din 29 ianuarie 1995. În continuare, aceasta observă că reclamantii au contestat deciziile de neîncepere a urmăririi penale pronunțate în favoarea polițiștilor, susținându-și dezacordul în ceea ce privește încadrarea juridică a faptelor și neexaminarea plângerilor lor. Or, trebuie să se constate că, în acțiunile lor, reclamantii au făcut trimitere în mod expres la percheziția domiciliară care a avut loc la domiciliul celui de-al doilea reclamant fără să menționeze percheziția corporală. Prin urmare, Curtea consideră că reclamantii nu au sesizat în mod valabil autoritățile naționale cu privire la plângerea pe care

intenționează să o adreseze în prezent în fața Curții. În afară de asta, în măsura în care reclamantii consideră că nu beneficiau de o cale de atac efectivă în dreptul intern, aceștia ar fi trebuit să sesizeze Curtea cu acest capăt de cerere în termen de șase luni de la ingerința pretinsă.

104. Prin urmare, este necesar să se admită excepția Guvernului. Rezultă că acest capăt de cerere trebuie respins pentru neepuizarea căilor de atac interne, în conformitate cu art. 35 § 1 și 4 din convenție.

105. În schimb, Curtea constată că acest capăt de cerere privind percheziția domiciliară care a avut loc la cel de-al doilea reclamant, la 29 ianuarie 1995, nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din convenție. De asemenea, Curtea subliniază că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

106. Al doilea reclamant consideră că percheziția a fost nelegală, întrucât a fost efectuată fără autorizația procurorului și cu încălcarea art. 103 C. proc. pen., care interzice perchezițiile pe timpul nopții. Acesta subliniază că, în temeiul art. 27 § 3 din Constituție, în vigoare la momentul faptelor, perchezițiile nu puteau fi dispuse decât de către magistrați. El se plânge, de asemenea, de calitatea legii privind perchezițiile domiciliare la momentul faptelor.

107. Guvernul consideră că al doilea reclamant nu se poate plânge cu privire la o ingerință în dreptul său la respectarea domiciliului ca urmare a percheziției, în măsura în care a consimțit la aceasta. Chiar dacă ar fi existat o ingerință în dreptul reclamantului la respectarea domiciliului, Guvernul consideră că aceasta era prevăzută de lege, că urmărea un scop legitim și că era necesară într-o societate democratică.

2. Motivarea Curții

a) Cu privire la existența unei ingerințe

108. Curtea reamintește că s-a pronunțat în sensul că o percheziție efectuată la domiciliul unei persoane fizice constituie o ingerință în dreptul la respectarea domiciliului (*Varga împotriva României*, nr. 73957/01, pct. 67, 1 aprilie 2008).

109. Ca răspuns la argumentul Guvernului întemeiat pe lipsa unei ingerințe, ca urmare a consimțământului reclamantului față de percheziție, Curtea consideră necesar să examineze, având în vedere circumstanțele speței, condițiile în care persoana în cauză și-a dat consimțământul.

110. În această privință, Curtea observă că reclamantul a fost condus cu forța la sediul poliției, fără să-i fie prezentată o citație. În plus, la momentul arestării, acesta a fost supus unor tratamente pe care Curtea le-a considerat contrare art. 3 din convenție (a se vedea supra, pct. 84). În afară de aceasta, fratele reclamantului a fost victima unor agresiuni și mai violente în prezența acestuia din urmă, fără să fie acuzat de vreo infracțiune. Deși este posibil ca o anumită perioadă de timp să se fi scurs între aceste evenimente și redactarea procesului-verbal din 29 ianuarie 1995, Curtea consideră că circumstanțele descrise mai sus au avut o influență asupra stării de spirit și, prin urmare, asupra consimțământului reclamantului pentru desfășurarea unei percheziții la domiciliul său, care nu a fost neapărat dat în mod liber.

111. Având în vedere considerațiile precedente, Curtea consideră că a fost încălcat dreptul reclamantului la respectarea domiciliului.

b) Cu privire la caracterul necesar al ingerinței într-o societate democratică

112. Curtea reamintește că o ingerință în dreptul la respectarea domiciliului încalcă art. 8, cu excepția cazului în care aceasta respectă condițiile prevăzute de al doilea paragraf. Este necesar să se reamintească, în această privință, că expresia „prevăzută de lege”, în sensul art. 8 § 2 din convenție, înseamnă că măsura incriminată trebuie să aibă o bază legală în dreptul intern și că legea în cauză trebuie să fie accesibilă persoanei în cauză – care, în plus, trebuie să poată să prevadă consecințele pentru ea – și să fie compatibilă cu supremația dreptului (*Camenzind împotriva Elveției*, hotărârea din 16 decembrie 1997, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-VIII, p. 2892, pct. 37).

113. Fără să insiste asupra problemei de incoerență dintre Constituție și Codul de procedură penală, Curtea constată că respectiva conformitate a percheziției cu dreptul intern poate fi pusă în discuție pe motivul momentului desfășurării sale. Reclamantul pretinde că percheziția s-a desfășurat după ora 20.00 fără să fi fost cazul unei infracțiuni flagrante. Or, deși au sesizat parchetul cu o plângere penală pentru constatarea nelegalității percheziției ca urmare a momentului desfășurării sale, autoritățile naționale nu au efectuat demersurile necesare pentru clarificarea acestui aspect. Deși în decizia de neîncepere a urmăririi penale din 29 noiembrie 1996 s-a constatat că „cercetarea a continuat în timpul nopții”, la 13 august 2001 parchetul a concluzionat că nu existau dovezi în acest sens. Or, Curtea observă că, în temeiul legislației interne, un proces-verbal trebuia redactat la fiecare percheziție, ceea ce ar fi putut permite autorităților să verifice acuzațiile reclamantului.

114. În orice caz, Curtea reamintește că, pentru ca o ingerință să nu implice încălcarea art. 8, dispozițiile legale aplicabile în materie de percheziție trebuie să prevadă suficiente garanții pentru a evita ca autoritățile să poată adopta măsuri arbitrare care aduc atingere dreptului reclamantilor la respectarea domiciliului [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Dumitru Popescu împotriva României* (nr. 2), nr. 71525/01, pct. 65, 26 aprilie 2007]. În această privință, Curtea remarcă faptul că a examinat deja dispoziții legale similare celor prevăzute de Codul de procedură penală, aplicabile la momentul faptelor în materie de percheziție în România, înainte de modificarea lor prin Legea nr. 281/2003, într-o cauză în care a constatat că, în urma unei examinări minuțioase, rezultau nereguli incompatibile cu gradul minim de protecție impus de supremația dreptului într-o societate democratică (*Varga* citată anterior, pct. 72-74). 115. Astfel, trebuie să se constate că, la momentul faptelor, autoritățile nejudiciare dispuneau de puteri foarte extinse, având, în special, competența exclusivă de a evalua oportunitatea, numărul, durata și amploarea perchezițiilor și a sechestrelor, fără să fie necesar un mandat judiciar (*Dumitru Popescu*, citată anterior, pct. 71 și *Varga*, citată anterior, pct. 72). În plus, pe lângă absența mandatului judiciar prealabil, Curtea observă că, la momentul faptelor, reclamantul nu beneficia nici de o cale de atac efectivă pentru a solicita controlul *a posteriori*, de către o instanță, al legalității și temeiniciei percheziției în cauză (*Varga*, citată anterior, pct. 73).

116. Având în vedere considerațiile precedente, Curtea consideră că al doilea reclamant nu a beneficiat de gradul minim de protecție împotriva caracterului arbitrar, impus de art. 8 din convenție.

Prin urmare, a fost încălcată această dispoziție.

VI. CU PRIVIRE LA CELELALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI

117. Invocând art. 5 § 1 lit. c) și § 4 din convenție, reclamantii se plâng cu privire la caracterul arbitrar al reținerii și al arestării lor preventive, de faptul că nu au fost informați în cel mai scurt termen cu privire la motivele arestării lor, de faptul că nu au fost chemați „de

îndată” în fața unui magistrat și de lipsa de imparțialitate a procurorului care le-a respins cererea de punere în libertate pe cautiune. Din punct de vedere al art. 6 § 3 lit. a)-d), aceștia se plâng de inechitatea procedurii penale îndreptate împotriva lor. Bazându-se pe art. 13 din convenție, coroborat cu art. 5 § 1 lit. c) și § 4 și cu art. 6 § 3, reclamanții consideră că nu au beneficiat de o cale de atac efectivă în fața instanțelor naționale. Întemeindu-se pe art. 34 din convenție, aceștia consideră că le-a fost încălcat dreptul la un recurs individual ca urmare a refuzului Parchetului Militar de pe lângă Curtea Supremă de Justiție de a le permite să facă copii de materialul de urmărire penală privind cercetarea penală desfășurată împotriva polițiștilor.

118. În ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe art. 5 § 1 lit. c), este necesar să se observe că, în urma acțiunilor formulate în temeiul art. 504 C. proc. pen., instanțele naționale au constatat și au reparat prejudiciul reclamanților rezultat din arestarea acestora (a se vedea supra, pct. 88-91, precum și *Temeșan împotriva României*, nr. 36293/02, pct. 50, 10 iunie 2008). Prin urmare, aceștia nu se pot pretinde victime ale unei astfel de încălcări. În ceea ce privește celelalte capete de cerere întemeiate pe art. 5 din convenție, singur și coroborat cu art. 13 din convenție, trebuie să se constate că sunt tardive, în măsura în care reclamanții au fost repuși în libertate la 23 februarie 1995 și în măsura în care nu au sesizat Curtea cu aceste plângeri decât la 19 decembrie 2001 [*Olteanu împotriva României* (dec.), nr. 71090/01, 26 ianuarie 2006].

119. În ceea ce privește capetele de cerere întemeiate pe art. 6 § 3 lit. a)-d) din convenție, singur și coroborat cu art. 13 din convenție, Curtea observă că acestea se referă la pretinsa inechitate a procedurii penale în cadrul căreia reclamanții au fost achitați și care s-a încheiat cu hotărârea definitivă din 10 iunie 1998 a Curții de Apel București. Prin urmare, în afară de faptul că, în urma achitării, reclamanții nu se pot pretinde victime ale unei încălcări a dreptului lor la un proces echitabil [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Velcea împotriva României* (dec.), nr. 60957/00, 23 iunie 2005], aceste capete de cerere au fost prezentate în fața Curții la 19 decembrie 2001, și anume în afara termenului de șase luni impus de art. 35 din convenție.

120. În ceea ce privește capătul de cerere întemeiat pe art. 34 din convenție, trebuie să se observe că, deși regretabil, incidentul denunțat de către reclamanți nu a împiedicat introducerea prezentei cereri, că nu i-a împiedicat pe reclamanți să-și susțină plângerile și că a avut un caracter izolat, având în vedere că, ulterior, aceștia nu au întâmpinat nici o dificultate în obținerea și trimiterea documentelor solicitate de grefă. În aceste circumstanțe, nu se poate deduce din refuzul parchetului o voință deliberată a autorităților de a împiedica exercitarea dreptului reclamanților la un recurs individual [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Touroude împotriva Franței* (dec.), nr. 35502/97, 3 octombrie 2000].

121. Reiese că acest capăt de cerere trebuie respins în temeiul art. 34 și art. 35 § 3 și 4 din convenție.

VII. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

122. Art. 41 din convenție prevede:

„În cazul în care Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

123. Primul reclamant solicită 200 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material, reprezentând valoarea îmbrăcămintei distruse la momentul chestionării, și 213 000 EUR cu titlu de

prejudiciu moral. Al doilea reclamant solicită 8 655,13 EUR cu titlu de prejudiciu material, reprezentând diferența dintre suma solicitată în fața instanțelor naționale, drepturile salariale pe care ar fi putut să le perceapă în temeiul contractelor de muncă din Germania pentru perioada cuprinsă între 29 ianuarie 1995 și 28 martie 1998, și suma acordată în mod efectiv. Al doilea reclamant solicită, de asemenea, 198 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

124. Guvernul observă că, la o dată neprecizată, al doilea reclamant a părăsit România fără să indice noile sale date de contact. Potrivit Guvernului, având în vedere această circumstanță, cererea introdusă în temeiul reparației echitabile prezentate la 16 mai 2007 de către D. Mihai nu poate fi considerată ca având acordul celui de-al doilea reclamant.

125. Guvernul nu se opune acordării unei sume primului reclamant cu titlu de prejudiciu material, cu condiția să se dovedească existența unei legături cu prezenta cauză. În ceea ce privește al doilea reclamant, Guvernul observă că prejudiciul material suferit de acesta a fost reparat de instanțele naționale. Guvernul subliniază, de asemenea, că instanțele naționale au reparat prejudiciul moral al reclamantilor, cauzat ca urmare a arestării ilegale și a suferințelor cauzate prin procesul penal inițiat împotriva acestora. În cele din urmă, acesta consideră că sumele solicitate de către reclamantii cu titlu de prejudiciu moral sunt exorbitante în raport cu jurisprudența Curții în materie.

126. Cu titlu introductiv, Curtea observă că ambii reclamantii l-au împuternicit pe D. Mihai, la 22 și 30 octombrie 2001, pentru a-i reprezenta în procedura din fața Curții. În măsura în care regulamentul Curții nu impune reclamantilor să confirme împuternicirea la fiecare stadiu al procedurii și în măsura în care al doilea reclamant nu a renunțat la serviciile avocatului său, Curtea nu poate reține argumentul Guvernului privind lipsa acordului celui de-al doilea reclamant față de cererea de reparație echitabilă.

127. În continuare, Curtea subliniază că singura bază care trebuie reținută pentru acordarea unei reparații echitabile constă, în speță, în încălcarea art. 3 din convenție pentru primul reclamant și în încălcarea art. 3, art. 6 § 1 și art. 8 din convenție pentru al doilea reclamant.

128. În ceea ce privește prejudiciul material, Curtea consideră că cel solicitat de primul reclamant nu era susținut și că cel solicitat de al doilea reclamant a fost reparat de către instanțele naționale. Prin urmare, nici o sumă nu va fi acordată cu acest titlu.

129. Cu toate acestea, Curtea consideră că reclamantilor le-a fost cauzat un prejudiciu moral de necontestat, ținând seama de încălcările constatate de Curte. Prin urmare, pronunțându-se în echitate, aceasta consideră că este necesar să se acorde fiecăruia dintre reclamantii 15 000 EUR pentru prejudiciul moral.

B. Cheltuieli de judecată

130. Reclamantii solicită, de asemenea, 9 795 EUR, din care 9 595 EUR pentru onorariul avocatului și 200 EUR pentru diverse cheltuieli. Avocatul reclamantilor a depus la dosar un rezumat al orelor lucrate pentru procedura din fața Curții și o convenție semnată de către primul reclamant.

131. Guvernul constată că respectiva convenție având drept obiect calculul și modalitățile de plată a onorariului avocatului nu este semnată de al doilea reclamant. Acesta consideră că fiind excesiv prețul de 120 EUR pentru ora lucrată.

132. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant nu poate să obțină rambursarea cheltuielilor de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora [a se vedea, de exemplu, *Nilsen și Johnsen împotriva Norvegiei* (MC), nr. 23118/93, pct. 62, CEDO 1999-VIII]. Având în vedere criteriile menționate, natura și complexitatea întrebărilor adresate, Curtea acordă suma de 8 000 EUR, care trebuie plătită direct către D. Mihai.

C. Dobânzi moratorii

133. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA

1. Declară, în unanimitate, cererea admisibilă cu privire la capetele de cerere întemeiate pe art. 3 în ceea ce privește ambii reclamânți, pe art. 6 § 1 în ceea ce privește durata procedurii de reparație a prejudiciului cauzat celui de-al doilea reclamant ca urmare a arestării ilegale și pe art. 8 din convenție în ceea ce privește percheziția domiciliară privind al doilea reclamant, și inadmisibilă pentru celelalte capete de cerere;

2. Hotărăște, în unanimitate, că a fost încălcat art. 3 din convenție, din punct de vedere material și procedural, în cazul ambilor reclamânți;

3. Hotărăște, în unanimitate, că a fost încălcat art. 6 § 1 din convenție în ceea ce privește al doilea reclamant;

4. Hotărăște, cu șase voturi la unu, că a fost încălcat art. 8 din convenție, în ceea ce privește al doilea reclamant;

5. Hotărăște, în unanimitate,

a) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a prezentei hotărâri, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda națională, la rata de schimb aplicabilă la data plății:

i. 15 000 EUR (cincisprezece mii euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, fiecărui reclamant, pentru prejudiciul moral;

ii. 8 000 EUR (opt mii euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit de către reclamânți, pentru cheltuielile de judecată care trebuie plătite direct reprezentantului acestora din urmă, D. Mihai;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, aceste sume trebuie majorate cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

6. Respinge, în unanimitate, cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 26 mai 2009, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte

În conformitate cu art. 45 § 2 din Convenție și cu art. 74 § 2 din regulament, este anexat la prezenta hotărâre un rezumat al opiniei separate a judecătorului Myjer.

Opinia parțial separată a judecătorului Myjer
(Traducere)

Sunt complet de acord cu constatarea încălcării art. 3, pronunțată de către Curte.

În schimb, am votat pentru neîncălcarea art. 8.

Aș fi votat la fel ca majoritatea și aș fi aprobat raționamentul urmărit la pct. 110 din hotărâre dacă al doilea reclamant ar fi precizat că nu a (mai) putut să refuze să-și dea consimțământul în scris pentru o percheziție domiciliară după ce el și fratele său au fost victimele agresiunilor polițiștilor. Cu toate acestea, numai capătul de cerere întemeiat pe pretinsa nelegalitate a percheziției cu privire la dispozițiile relevante ale Codului de procedură penală din legislația internă transpare în mod clar din declarațiile persoanelor în cauză, rezumate la pct. 106 din hotărâre. Având în vedere dispozițiile respective, al căror rezumat este inclus la pct. 61 din hotărâre, trebuie să constat că acțiunea criticată s-a desfășurat cu consimțământul scris al reclamantului „față de desfășurarea percheziției”, ipoteză prevăzută de textele aplicabile la momentul relevant. Întrucât fusese dat acest consimțământ în scris, nu era necesară o autorizație suplimentară din partea justiției.

Examinând la pct. 110 din hotărâre motivele pe care al doilea reclamant nu le-a invocat – nici măcar în mod implicit – pentru a compensa lacunele din argumentația acestuia și ajungând la concluzia conform căreia „Curtea *consideră* (italicele sunt introduse de mine: Curtea nu utilizează măcar expresia „nu exclude”, cu toate acestea mai neutră) că circumstanțele descrise mai sus au avut o influență asupra stării de spirit și, prin urmare, asupra consimțământului reclamantului pentru desfășurarea unei percheziții la domiciliul său, care nu a fost neapărat dat în mod liber”, mi se pare că majoritatea depășește atribuțiile conferite Curții. Cu siguranță, nu putem trece cu vederea ceea ce s-a întâmplat în mod efectiv, dar reclamanților le revine sarcina de a se plânge cu privire la aceasta.